

УДК 351.746:32(477)

Демешок Ольга Олександрівна

Кандидат економічних наук, доцент, докторант відділу стратегічного потенціалу сталого розвитку
ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», Київ

ПОБУДОВА МЕХАНІЗМУ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: РЕГУЛЯТОРИ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ РУХУ

***Анотація.** Наведено оригінальну модель формування організаційно-економічного механізму розв'язання проблем управління потенціалом сталого розвитку України замкненого типу, застосовуваного задля регенерації національного промислового виробництва.*

***Ключові слова:** організаційно-економічний механізм; потенціал сталого розвитку; виробництво; макроекономічна модель; інструментарій реалізації*

***Аннотация.** Представлена оригинальная модель формирования организационно-экономического механизма решения проблем управления потенциалом устойчивого развития Украины замкнутого типа в контексте регенерации национального промышленного производства.*

***Ключевые слова:** организационно-экономический механизм; потенциал устойчивого развития; производство; макроэкономическая модель; инструментарий реализации*

***Abstract.** In order to solve problems of performance management potential sustainability consider it appropriate to carry out the construction of a suitable type of organizational and economic mechanism. This paper presents an original model of organizational and economic mechanism of solving the problems of management potential sustainability Ukraine closed type, used for regeneration of the national industrial production. for each of the categories will justify the need to attract a particular type of resource support for the purpose of objectification assessment procedures and determine the composition of optimization tools and measures for the formation, accumulation and efficient use of the potential of sustainable development.*

***Keywords:** organizational and economic mechanism; the potential for sustainable development; production; macroeconomic model; the toolkit implementation*

Постановка проблеми та її актуальність

З метою розв'язання проблем забезпечення результативності управління потенціалом сталого розвитку вважаємо за доцільне здійснити побудову відповідного типу організаційно-економічного механізму, який будучи одним із ключових елементів системи стратегічного управління та системоутворюючим засобом реалізації цільових функціоналів дозволить убезпечити результативність запровадження у практику оптимальної для України макроекономічної моделі формування достатніх масштабів потенціалу сталого розвитку в контексті регенерації національного промислового виробництва в умовах реалізації інтеграційного вибору держави.

Аналіз основних досліджень

Дана проблематика економічних досліджень є поширеною, оскільки нею цікавилися багато різних науковців і відповідно, їхній доробок представлено у наукових працях: О.М. Алімова, О. І. Амоші, В.М. Геєця, А.А. Чухно, В.В. Микитенко, М.Г. Чумаченка та інших вчених-економістів (окремі розробки репрезентовано у джерелах [1 – 3]).

Мега статті

Метою статті є розв'язання проблем забезпечення результативності управління потенціалом сталого розвитку шляхом побудови відповідного типу організаційно-економічного механізму, стратегічною метою якого є замкнене створення багатогалузевої, високотехнологічної, конкурентоздатної і високоефективної економіки як основи задля забезпечення: достатнього рівня економічної безпеки держави; високої

енергоефективності; функціонування української економіки суттєвих масштабів інноваційного, інформаційного, промислового та природо-ресурсного потенціалів; оптимізації структурних змін; підвищення життєвого рівня населення; оздоровлення екологічної ситуації при генеруванні ознак до сталого розвитку; інтеграції національної економічної системи до глобалізаційної системи світогосподарських зв'язків на взаємовигідних умовах; поступового підвищення вимог до результативності управління потенціалом сталого розвитку, що забезпечує загальноекономічне прискорення та макросистемну еволюцію в межах національної економічної системи.

Виклад основного матеріалу

Згідно з зазначеним, необхідно детально опрацювати вимоги до кількісного складу та результативності реалізації дії вихідних (семи) підсистем організаційно-економічного механізму за кожною із трьох фаз його запровадження і відповідно використовуюваного в його межах прикладного інструментарію реалізації оптимальної для України макроекономічної моделі формування потенціалу сталого розвитку. Також вважаємо за необхідне розкрити зміст його семи цільових функціоналів. Звідси, можна підтвердити про те, що зазначене дозволить: за циклічним сценарієм ініціювати процеси щодо сформування промислового виробництва інноваційно-інформаційного типу та економіки соціального типу; здійснити розробку і застосування на практиці адекватних сучасним соціально-економічним, техніко-технологічним і зовнішньоекономічним процесам методичних підходів щодо вирішення прогностно-аналітичних завдань.

Визнаємо, що взаємозв'язки та взаємодія елементарних компонент сформованих в межах оновленої архітектури організаційно-економічного механізму спрямовано на активізацію інноваційних явищ, які, у своїй сукупності, і забезпечуватимуть синхронізацію подій в межах національної економічної системи задля генерування суттєвого складу якісних ознак до сталого розвитку держави за рахунок: стимулювання інноваційної діяльності; підвищення енергоефективності функціонування економіки; нарощення технологічної здатності реального сектору економіки; освоєння потенціалів, які належать до групи потенціалів системно-універсального функціонування; раціоналізації, оптимізації і цілеорієнтованого коригування діяльності відповідно до пріоритетів модернізації національного господарства в умовах ресурсних обмежень. Таким чином, зазначимо: кожному елементу організаційно-економічного механізму

призначено обов'язки, визначено функції, за виконання яких він відповідає як за змістом використовуюваної технології, так і за повнотою забезпечення. Зазначимо, що трансформація його архітектури передбачатиме: уточнення переліку стратегічних завдань та делегування окремих функцій іншим або новоствореним підсистемам управління; виникнення нових (критичних або позитивних) умов, обґрунтування чи зростання кількості обмежень щодо реалізації Стратегії сталого розвитку держави як за термінами її запровадження, так і у обсягах залучених для її реалізації сукупних резервів, ресурсів, можливостей.

Відтак, саме чітко налагоджене використання когнітивно-організаційного інструментарію реалізації оптимальної для України макроекономічної моделі, а також відновлення алармового зв'язку у разі виникнення відхилень щодо досягнення орієнтирів на першій фазі реалізації оптимальної для України макроекономічної моделі формування, потенціал сталого розвитку засвідчуватиме про певний ступінь досягнення цілі, впливаючи цим самим на поведінку і результативність інших (удосконалених) нових підсистем організаційно-економічного механізму. Структурно-логічна схема подальшої розбудови і реалізації дії організаційно-економічного механізму передбачатиме обов'язкову його органічну інкорпорацію до цільових державних стратегій і програм, що реалізується шляхом паспортизації національної економічної системи за трьома рівнями управління за фактором «масштаб потенціалу сталого розвитку». Згідно з цим, зазначене обумовлюватиме потребу в удосконаленні технологій управління задля поступового підвищення вимог до результативності функціонування цього еволюційного регулятора на другій фазі реалізації оптимізаційної макроекономічної моделі формування потенціалу сталого розвитку.

У контексті вищезазначеної розбудови організаційно-економічного механізму розв'язання проблем управління потенціалом сталого розвитку, інкорпоруємо його триєдину архітектуру до функціоналів загального механізму формування Стратегії сталого розвитку за використання структурно-логічної схеми. При цьому щільність зв'язків між трьома площинами реалізації дії формалізованого складу організаційно-економічного механізму забезпечує матеріалізацію вихідних положень Концепції формування системи оцінювання потенціалу сталого розвитку процесно-замкненого типу, а саме, за напрямками (визначено за результатами обґрунтування пріоритетів, приведених у праці [4]): досягнення цілей

соціально-економічного розвитку України при запровадженні нової форми організації міжгалузевої та міжрегіональної взаємодії; форсована технологічна модернізація національного господарства в контексті досягнення високої енергоефективності функціонування, соціальної справедливості та екологічної безпеки; реалізація пріоритетів сталого розвитку держави відповідно до національних економічних пріоритетів у разі запровадження оптимальної для України макроекономічної моделі формування потенціалу сталого розвитку на шляху реалізації інтеграційного вибору держави.

Декомпозиція цілей діяльності кожного з модифікованих компонент організаційно-економічного механізму, як видно зі свідчень, наведених у [4; 5], має взаємоперехреснену інфраструктурну мережу та супідрядність Енергетичної стратегії та Стратегії соціально-економічного розвитку – Стратегії сталого розвитку держави і, що при зустрічному обґрунтуванні їхніх пріоритетів, наявних та сформованих підвищених вимог до результативності реалізації дії зазначеного вигляду організаційно-економічного механізму і забезпечить процесно-замкнений цикл реалізації пріоритетних завдань. Таким чином, технологічні, інституційні та комунікаційні канали зв'язку забезпечують цілеспрямованість семи цільових функціоналів, а положення об'єктно-цільового і процесного підходів – локалізацію усієї сукупності зусиль, ресурсів і резервів нормативно-правового, організаційно-економічного, ресурсно-функціонального забезпечення.

Відтак, підсумуємо, що за призначенням дія організаційно-економічного механізму розмежовуватиме наявні ресурси за визначальними об'єктами локалізації зусиль, що, імовірно, суттєво ускладнюватиме побудову морфологічної матриці задля добру стратегічного інструментарію запровадження у практику макроекономічної моделі формування потенціалу сталого розвитку за рахунок тривірневої структуризації координатної схеми «умов - обмежень».

Тоді, кожний детермінант організаційно-економічного механізму вже не вважатиметься представником окремого класу однотипних регуляторів, а набуватиме сукупність інших властивостей, що відповідно вимагатиме застосування нового комплексу важелів впливу, дієвість і масштаби яких визначатимуться вже результативністю взаємодії як із зовнішнім, так і внутрішнім середовищем функціонування національної економічної системи. Узагальнюючи авторські викладки і обґрунтування до розрахунків і прогнозів, які наведено у [6], пропонуємо

відповідний інструментарій процесного типу, залучення якого до механізму Стратегії сталого розвитку держави у разі інваріантності розвитку подій при реалізації інтеграційного вибору дозволить досягти достатнього рівня результативності управління потенціалом сталого розвитку України (деталізовано у роботі [7]).

Також доцільним є здійснення добору найбільш оптимального набору технології потенціалу сталого розвитку, яка повинна базуватися на: аналізі й репрезентації реального стану національного господарства; пошуку найбільш ефективних варіантів забезпечення конкурентноздатності продукції та української економіки; оцінці ємності ринків збуту для вітчизняної продукції та послуг; обґрунтуванні національних економічних інтересів; визначенні допустимих порогових меж відхилень агрегованого інтегрального показника.

Висновки. Перспективи подальших досліджень

Таким чином визнаємо й підтверджуємо, що організаційно-економічний механізм дозволить:

а) врегулювати виробничо-господарську, техніко-технологічну, організаційно-економічну та зовнішньоекономічну діяльність за принципами сталого розвитку і активізації процесів макросистемної еволюції держави;

б) забезпечить об'єктивність ідентифікації (прогнозування імовірності виникнення) вимірів генерування мультиплікаційних процесів в межах національної економічної системи задля цілеорієнтації її соціально-економічного зростання;

в) врахувати наявні в межах національного господарства та пріоритетного виду економічної діяльності умови функціонування, спрямовуючи до результативності запровадження макроекономічної моделі із урахуванням існуючих обмежень.

Згідно з наведеним нагальним завданням дослідження є:

– опрацювання структурно-функціонального складу Паспорту національної економічної системи за фактором «масштаби потенціалу сталого розвитку» для реалізації специфічних функцій суб'єктів управління, які опікуються питаннями оцінювання потенціалу сталого розвитку. Його формалізація та деталізація стандартизованих форм за кожною з рубрик дозволить обґрунтувати необхідність залучення того чи іншого виду ресурсного забезпечення з метою об'єктивізації оціночних процедур та визначення оптимізаційного складу засобів і заходів задля формування, нарощення та раціоналізації використання потенціалу сталого розвитку.

Список літератури

1. Алимов О. М. Ідентифікація базових компонент системи управління потенціалом сталого розвитку [Текст] / О. М. Алимов, О. О. Демешок // Економіка природокористування і охорони довкілля: Збірник наукових праць. – К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2013. – С. 5 – 13.
2. Данилишин Б. М. Макросистемна еволюція української економіки: Монографія / Данилишин Б. М., Микитенко В. В. – У 2 т. – Т. 2. – К.: РВПС України НАН України, Вид-во ЗАТ «Нічлава», 2008. – 210 с.
3. Амоша О. І. Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми: Монографія. [Текст] / О. І. Амоша, В. І. Ляшенко, В. В. Микитенко та ін. – Інститут економіки промисловості НАН України, THEU МОНмолодьспорту України. – Донецьк: Економічна думка. 2013. – 897 с.
4. Демешок О. О. Системно-комплексне оцінювання потенціалу сталого розвитку України: Монографія [Текст] / О. М. Алимов, І. В. Драган, І. М. Лицур, О. О. Демешок, В. В. Микитенко та ін.]. – К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2013. – 99 с.
5. Микитенко В. В. Домінанти стратегії сталого розвитку економіки України бінарного типу [Текст] / В. В. Микитенко, В. Ю. Худолей // Матеріали наукових доповідей XXX Міжнародної науково-практичної конференції «UKR – POWER' 2011» «Енергозбереження, ефективність, екологія – стратегічний напрям розвитку енергетики. Інвестиції та інновації», м. Київ, 2011 р. – Київ, Вид-во Асоціація Теплоенергетичних компаній України, МНТУ ім. Ю. Бугая та Інститут технічної теплофізики НАН України, 2011. – С. 80 – 93.
6. Демешок О. О. Ідентифікація базових компонент системи управління потенціалом сталого розвитку [Текст] / О. О. Демешок, О. М. Алимов // Економіка природокористування і охорони довкілля: Збірник наукових праць. – К.: ДУ "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України", 2013. – С. 5 – 13.
7. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь [Текст] / Геєць В. М., Лібанова Е. М., Жулинський М. Г., Микитенко В. В. та ін. // кер. авт. колективу Е. М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.
8. Тесля Ю.М., Білощичкий А.О., Тесля Н.Ю. Інформаційна технологія управління проектами на базі ERPP (enterprise resources planning in project) та APE (administrated projects of the enterprise) систем // Управління розвитком складних систем. – 2010. – №1, С.16 – 21.
9. Задоров В.Б. До переосмислення деяких загальносистемних питань з метою інтеграції онтологій організаційних та комп'ютерних інформаційних систем // Управління розвитком складних систем. – 2010. – №3 – С.56 – 66.
10. Бушуєв С.Д., Ярошенко Р.Ф. Облачные технологии в управлении крупномасштабными программами развития. // Управління розвитком складних систем. – 2012. – № 8. – С.5 – 8.

Reference

1. Alymov A. Identifying the basic component of the management potential of sustainable development [Text] / A. Alymov, A.A. Demeshok // Environmental Economics and the Environment: Scientific Papers. – K. : SI "Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of NAS of Ukraine", 2013. – P. 5 – 13.
2. Danilishin B.M. macro evolution Ukrainian economy: Monograph / B.M. Danylyshyn V.V. Mykytenko/ in 2 v. – Vol 2. – K.: RVPs Ukraine National Academy of Sciences of Ukraine, Izd JSC "Nichlava", 2008. – 210 p.
3. Amosha I. The first phase of the modernization of Ukraine's economy: experience and problems: Monograph. [Text] / O.I. Amosha, V.I. Lyashenko, V. Mykytenko and others. Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine, Ukraine TNEU MONmolodsporu. – Donetsk: Economic thought. – 2013. – 897 p.
4. Demeshok O.A. System-a comprehensive evaluation of sustainable development potential of Ukraine: Monograph [Text] / O. M. Alymov, Dragan I.V., I.M. Lytsur, A.A. Demeshok, V.V. Mykytenko et al. – Kyiv, SI "Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of NAS of Ukraine", 2013. – 99 p.
5. Mykytenko V.V. Dominants strategy for sustainable development of economy of Ukraine binary type [Text] / V.V. Mykytenko, V. Khudoliy // Materials of scientific reports xxx International Scientific Conference «UKR - POWER '2011' " Energy Saving efficiency, ecology – the strategic direction of energy. Investment and Innovation", – Kyiv, 2011. Izd Association of thermal power companies Ukraine, MNTU them. Yu bull and the Institute of Engineering Thermophysics, National Academy of Sciences of Ukraine, 2011. – P. 80 - 93
6. Demeshok O. Identification of the basic component of the management potential of sustainable development [Text] / O. A. Demeshok, A.M. Alymov // Environmental Economics and the Environment: Scientific Papers. – K. : SI "Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of NAS of Ukraine", 2013. – P. 5 - 13.
7. Sustainable human development: equity: National Report [Text] / Heyets V.M., E.M. Libanova, Zhulinsky M.G. Mykytenko V. et al. // Supervisor. com. E. team Libanova / Institute of Demography and Social Studies. M.V. Ptukha. – Uman: publishing center "Vis", 2012. – 412 p.
8. Tesla Y.M., Biloshchytskyi A.A., Tesla N.Y. Information technology project management based ERPP (enterprise resources planning in project) and APE (administrated projects of the enterprise) systems. // Management of complex systems. - 2010- №1. – P. 16 – 21.
9. Zadorov V.B. By rethinking some wide of ontologies to integrate organizational and computer information systems. // Management of complex systems. – 2010. – №3. – P. 56 – 66.
10. Bushuyev S.D., Yaroshenko R.F. Cloud technologies in the management of large-scale development programs. // Management of complex systems. – 2012. – №8. – P. 5 – 8.

Стаття надійшла до редколегії 15.07.2014

Рецензент: д-р екон. наук, проф. О.А. Бондар, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ.